

KONSEKRACIJSKI ANTONINIJANI KOVANI V ČASU CESARJA TRAJANA DECIJA (249 – 251)

1. KRATEK OPIS OBDOBJA

V začetku tretjega stoletja je rimska država po nekem obdobju sorazmernega miru zašla v zunanjepolitično krizo, ki je postopoma povzročila notranjo anarhijo in brezobzirne boje za oblast. V času Aleksandra Severa (222-235) se je imperij znašel v položaju, ko se je moral vojskovati na dveh bojiščih: na severu je moral zadrževati vpade germanskih plemen in Sarmatov, na vzhodu pa se je zapletel v spor spricho politike ozemeljske širitve novoperzijske države Sasanidov. Poleg meje na Evfratu pa so bila stalno ogrožena tudi območja ob spodnjem toku Donave. Zaradi tega je bila rimska država prisiljena, da se je čedalje bolj posvečala obrambi, kar je pomenilo dodatne obremenitve. Spremenilo se je razmerje moči med cesarjem, senatom in vojsko, čemur je v notranji politiki sledila vojaška diktatura (244-270), ki je dala svoj pečat vsem področjem državnega, gospodarskega in družbenega življenja.

Aleksander Sever je sicer zavrnil napade Sasanidov, zaradi pogajanj z germanskimi plemeni pa so ga vojaki, željni plena, ubili in postavili za cesarja vodjo upora Maksimina Tračana (235-238). Ta je bil gotskega porekla in je spricho svoje ogromne postave in vojaških veščin vzbujal strah in spoštovanje pri legionarjih. Pred svojo razglasitvijo za cesarja je skrbel za nabor in usposabljanje rekrutov ob germanskem limesu. Zaradi njegovih strogih davčnih reform in zahtev po denarju se je spomladi leta 238 prokonzul v provinci Afrika, Mark Antonij Gordijan, uprl, njegovi privrženci pa so ga oklicali za cesarja. Ker je bil že v letih, je Gordijan za sovladarja imenoval svojega sina z istim imenom. Senat je oba Gordijana potrdil, iz svojih vrst pa je imenoval dvajsetčlanski odbor, ki naj bi v Italiji organiziral upor zoper Maksimina Tračana.

V tem času je v Afriki prišlo do preobrata. Numidijski legat, ki je ostal zvest staremu cesarju, je porazil mlajšega Gordijana, nakar si je oče vzel življenje, rimski senat pa je na njuno mesto izmed svojih članov imenoval dva nova cesarja, Balbina in Pupijena, ki naj bi skupaj prebrodila nastalo krizo, ker je Maksimin v hitrem pohodu iz podonavskega prostora že prihajal v Italijo. Njegova pot se je končala med obleganjem Akvileje, ko so ga skupaj s sinom ubili lastni vojaki.

S tem je bila vojaška nevarnost za oba senatska cesarja začasno odpravljena, vendar nobeden od njiju ni bil posebno priljubljen. Spričo medsebojnih nesoglasij ju je oborožena rimska sodrga že ob nastopu vlade prisilila, da sta za svojega naslednika vzela trinajstletnega vnuka Gordijana I., Marka Antonija Gordijana Pija.

Ko sta stalna sprtost in medsebojno rivalstvo med obema cesarjema dosegli vrhunec, so ju po tromesečni vladavini ubili pretorijanci.

Gordijan III. Pij (238-244), ki je kot edini preživel leto šestih cesarjev, je bil pripadnik stare rimske plemiške rodbine, katere začetki segajo še v čas Rimske republike. Številni viri pričajo, da je s svojimi svetovalci skušal doseči čim pravičnejšo porazdelitev bremen med prebivalstvo. Dokončal je obnovo Koloseja in je tudi v času svoje odsotnosti poskrbel, da so za boje v areni stalno dovažali divje zveri iz Afrike. V letu 241 je za pretorijanskega prefekta imenoval izkušenega administratorja in vojaka Timeziteja, katerega hčer Trankvilino je vzel za ženo.

Ker je sasanidski kralj Šapur I. napadel rimsko ozemlje, se je cesar leta 242 z legijami odpravil na vzhod. Med pohodom je Timezitej umrl, nasledil ga je v transjordskem Trahonitisu rojeni Filip, ki so ga kronisti spričo njegovega porekla poimenovali Arabec. Ko je v začetku leta 244 ob ustju reke Eufrat izgubil življenje tudi cesar, so legije za novega vladarja oklicale Filipa. Gordijanova smrt še danes ni povsem pojasnjena, sasanidski viri govore, da je padel v boju z njihovim kraljem Šapurjem I., rimski pa trdijo, da je bil žrtev zarote prefekta pretorijanske garde Filipa.

Filip I. Arabec (244-249) je s Šapurjem za ceno plačila 300 milijonov sestercejev sklenil mir, ker so vpadi Karpov v območje Donave terjali njegovo prisotnost na donavskem limesu. Po porazu Karpov leta 247 je cesar v Rimu priredil triumf, kjer je svojega sina Filipa imenoval za sovladarja. Naslednje leto sta cesarja 21. aprila 248, na legendarni dan ustanovitve Rima, z bučnim slavljem, boji in tekmovanji v areni skupaj s prebivalci praznovala zaključek prvega tisočletja ustanovitve mesta (slika 1). Žal se drugo tisočletje ni pričelo tako veselo. Kmalu po Filipovem prihodu v Rim so podonavske legije oklicale za cesarja Pakacijana (249), v Mali Aziji in Siriji pa so spričo pretiranih davčnih obveznosti in nezadovoljstva s Filipovim bratom Priskom, ki je bil njegov namestnik v tem prostoru, postavili za cesarja nekega Jotapijana. Pakacijan je vladal le kratek čas, Jotapijan pa se je obdržal vse do konca leta 249.

Poleg tega so državo ponovno napadli Goti. Filip je bil ob teh novicah tako zgrožen, da je senatu ponudil svoj odstop, vendar ga je od tega odvrnil Gaj Mesij Kvint Decij. Temu je cesar zaupal poveljstvo nad legijami, ki jih je poslal proti Gotom. Decij je spomladi leta 249 premagal Gote, legije pa so zmagošnjega vojskovodjo oklicale za cesarja. Vojaški obračun med obema tekmecema je bil septembra 249 pri Veroni. Filip je v boju padel, pretorijanci pa so v Rimu umorili njegovega sina. Senat je priznal novega cesarja in mu podelil častno ime Trajan.

Trajan Decij (249-251, slika 2) je bil prvi cesar ilirskega porekla, rojen v Budanii pri Sirmiumu (danes Sremska Mitrovica, R Srbija) leta 190. Izhajal je iz senatorske družine in bil vzgojen strogo v rimski tradiciji. V kratkem obdobju svoje vlade je skušal obuditi rimske običaje in spomin na nekdanje, zaslužne cesarje. Pričel je s prenovo, ki naj bi povrnila stabilnost države, seveda je k tej težnji cesarja spadala tudi ponovna obnova stare rimske državne religije. Trajan Decij je pod pretnjo smrtne kazni zahteval obvezno darovanje bogovom in priznanje cesarskega kulta. Čeprav kristjani niso bili posebej omenjeni, se je vedelo, zoper koga je verska prenova naperjena. Zakon je zoper kristjane, ki so bili sumljivi že zato, ker so bili poudarjeno drugačni in pripravljeni na žrtvovanje, sprožil splošno in neizprosno preganjanje. Trajan Decij je hotel krščanstvo izkoreniniti, ne pa ustvarjati nove mučenike. Mučeniška smrt kristjanom ni pomenila poraza, ampak prav nasprotno, zmago nad vsem, kar je bilo nasprotno nebeškemu kraljestvu. Čaščenje mučencev je bila namreč ena od najpomembnejših izraznih oblik katoliške pobožnosti v tem času. Šlo mu je pravzaprav za to, da se kristjani z darovanjem bogovom in priznanjem cesarskega kulta odpovejo svoji veri.

Celotno obdobje njegove vlade so območje spodnjega dela Donave ogrožala barbarska plemena. V letu 251 je sledil posebno močan vdor združenih Gotov in Karpov v Spodnjo Mezijo. Cesar je sam prevzel poveljstvo nad legijami. Po prvih uspehih zoper barbare je po nasvetu legata v Spodnji Meziji, Trebonijana Gala, sledil tretji skupini Gotov. Ti su mu pri Abrittus-u (danes Razgrad, R Bolgarija) nastavili past in Rimljane na močvirnem ozemlju popolnoma porazili. V bitki je padel cesarjev sin Herenij Etrusk, cesar pa je utonil v močvirju (november/december 251).

Zgodovinarji Trajanu Deciju priznavajo, da je bil kljub provincialnemu poreklu cesar s starorimskimi lastnostmi in konzervativnimi idejami. Hvalevredno je bilo njegovo spoštovanje senata in trud, da bi ločil civilno od vojaške oblasti. Tistim, ki se posvečajo rimski numizmatiki pa ostaja v spominu po izdaji številnih cesarskih in provincialnih novcev, ter seriji antoninijanov (slike od 3 do 13), ki so bili posvečeni nekaterim njegovim pobožanstvenim predhodnikom na cesarskem prestolu. Kovani so bili proti koncu njegove vlade, leta 251, v osmi emisiji rimske kovnice.

2. SERIJA KONSEKRACIJSKIH ANTONINIJANOV

Doslej je poznanih več različnih antoninijanov, ki imajo na zadnji strani legendo CONSECRATIO. Ta napis pomeni, da je bil novce kovan za cesarja, ki ga je senat ob smrti spričo njegovih zaslug uvrstil med državne bogove. Ob tej legendi se v dolgi vrsti konsekracijskih novcev pojavljajo različne scene ceremonij, ki so spremljale sežig cesarja, cesarice ali člana cesarske družine. Pri konsekracijskih antoninijaninih Trajana Decija se za zadnjo stran za vsakega cesarja pojavljata

dosledno dva tipa: oltar in orel. Oltar simbolično predstavlja prostor na katerem je bil cesar sežgan, orel pa Jupitrovega orla, ki ponazarja let cesarjeve duše v nebo.

Na prednji strani je portret pokojnega cesarja in legenda DIVO (božanski) ob ustreznem imenu vladarja.

Med antoninijani ni nobenega, ki bi bil posvečen cesaricam, sprejetim med boginje, prav tako manjkajo nekateri cesarji, ki jim je senat izkazal to čast (Klavdij, Lucij Ver, Pertinaks in Karakala). Nadomestila sta jih cesarja, ki, kot nam je znano, nista bila nikoli uvrščena med državne bogove, Komod in Aleksander Sever.

Dolgo je prevladovalo mnenje, da je konsekracijske antoninijane ob tisočletnici Rima dal kovati Filip I. Arabec (Syndenham, NC 1917, stran 274). H.Mattingly jih je pripisal Trajanu Deciju in predvideval, da so bili kovani v Mediolanumu (danes Milano, NC 1949, 75-82). Elmer jih je razporedil v Viminacium (danes Kostolac, R Srbija), dokler jih Elks ni uvrstil tja, kamor spadajo, v rimsko kovnico (NC 1972, 111-115).

3. OPISI SLIK MEDALJONA, DVOJNEGA SESTERCIIJA IN ANTONINIJANOV

Slika 1: Filip I. Arabec, družinski bronasti medaljon, kovan v Rimu leta 248 ob praznovanju 1000-letnice Rima.

Av: CONCORDIA AUGUSTRORUM, postrojena portreta cesarja in cesarice Otacilije Severe desno. Filip I. ima oklep preko katerega je ogrnjen paladumentum, na glavi ima lovorjev venec. Cesarica, z lahkim ogrinjalom preko ramen, ima na glavi diadem. Nasproti njiju portret sina Filipa II. levo, ki ima enako opravo kot cesar.

Rv: SAECULARES AUGG (Augustorum), Circus Maximus s prikazom iger. V ozadju notranjosti Koloseja so zadaj vidne tribune z obiskovalci. V sredini je velika palma, različne majhne stavbe, skrinje in ciljni stebri. Na levi so vidna dvo-krilna obokana vrata, na desni vhod v amfiteater. V areni so štiri četverovprege od katerih je ena prevrnjena.

Slika 2: Trajan Decij, dvojni sestercij kovan v Rimu v letih 250/51.

Av: IMP(erator) C(aesar) M(essius) Q(uintus) TRAIANUS DECIUS AUG(ustus), cesar v oklepu in paladumentumu z žarkovno krono na glavi desno.

Rv: FELICITAS SAECULI, v polju S C. Felicitas stoji levo v desnici drži dolg kaducej (popotno palico), v levici rog izobilja. Scena izraža željo po srečnem obdobju.

Dvojne sestercije je v Rimu v svojem imenu in za cesarico Etruscilo koval le Trajan Decij.

Slika 3: DIVO AUGUSTO, RIC (Decius) 78.

Cesar Gaj Julij Cezar Oktavijan Avgust (27 pr.n.št.- 14 n.št.)

Oktavijanov čas pomeni začetek cesarstva in predvsem mirnega obdobja. Iz tega časa je znan izraz Pax Romana, ki je pomenil mir na območju Rimskega imperija. Ker so meje varovale legije, je bila država varna, rimsko gospodstvo je prinašalo blaginjo in z romanizacijo in urbanizacijo tudi cvetoče življenje v mestih in na podeželju. Po obdobju, ko so vsak v svojem delu države neomejeno vladali triumviri, je Oktavijan vrnil oblast rimskemu senatu in ljudstvu.

Rimski kulturni svet v tem obdobju so zaznamovali likovna umetnost, arhitektura, kiparstvo, v literaturi pa pesniki Horacij, Ovid in Vergil ter zgodovinar Livij.

*Slika 4: DIVO VESPASIANO, RIC (Decius) 79.
Cesar Tit Flavij Vespazijan(69-79)*

Po Neronovem padcu leta 64 so si v državljanski vojni in med upori v provincah v hitrem zaporedju sledili trije cesarji. Vespazijanu gre zasluga, da je v cesarstvu zopet vzpostavil red in urejeno vladal z zakonom, ki je podobno kot Avgustovi omejeval cesarjeve pristojnosti. Na njegovo željo je senat svoje vrste izpopolnil z ljudmi iz provinc. Naklonjenost prebivalstva si je pridobil z varčnostjo in predvsem s postavitvijo Koloseja.

*Slika 5: DIVO TITO, RIC (Decius) 82b.
Cesar Tit Flavij Vespazijan (79-81).*

Tit je bil kljub sloji kratki vladi (12 mesecev) pri prebivalstvu izredno priljubljen. Sodobni kronisti ga opisujejo kot zelo inteligentnega, svobodomiselnega in nepodkupljivega vladarja. Dokončal je dela na trgu Forum Romanum.

Slika 6: DIVO NERVE, RIC (Decius) 83a.

Cesar Mark Kokcej Nerva

Ko je Domicijan (81-96) umrl nasilne smrti, so senatorji izmed svojih vrst izvolili za cesarja starega senatorja Nervo. Ta je ponovno vzpostavil mir in red v državi. Ker je bil pravnik, je takoj razveljavil nasilne zakone svojega predhodnika in znižal davke. Prebivalstvu se je prikupil z brezplačnim podeljevanjem hrane revnim.

Čeprav je imel številne sorodnike, je skladno s senatsko zamisljivo določanja vladarjev, naj vsak cesar posinovi najvrednejšega moža v državi, za svojega naslednika določil prefekta v Germaniji, Trajana.

Legenda na prednji strani bi se morala, tako kot pri večini antoninijanov, glasi ti Divo Nervae. Za izdelavo portreta so bili zadolženi visoko izobraženi pečatorezci, punciranje črk pa je bilo, vsaj v tem primeru, prepuščeno manj izobraženemu pomožnemu osebju.

*Slika 7: DIVO TRAIANO, RIC (Decius) 86
Cesar Mark Ulpij Trajan (98-117).*

Z njegovo izvolitvijo so se soglasno strinjali ljudstvo, senat in legije. V času Trajana je imela rimska država največji obseg. V dveh pohodih je dokončno podjarmil Dacijo, osvojil je tudi Mezopotamijo, Asirijo, Armenijo in velik del Arabije.

Prizadeval si je za enotnost države in prebivalstva ter neutrudno podpiral gradnjo pristanišč, cest in mostov. Za njegove vlade so kultivirali del puščave v provinci Afrika in izsuševali močvirja v Spodnji Meziji.

V Rimu je dal zgraditi terme in 34m visok steber, ki v vijačnici, ki vzpenja proti vrhu stebra, kaže prizore iz bojev z Dačani.

*Slika 8: DIVO HADRIANO, RIC (Decius) 88.
Cesar Publij Elij Hadrijan (117-138)*

Hadrijan je bil dober vojak, natančen upravni uradnik in predvsem razumska osebnost. Ker je Trajan prenapenjal vojaške in denarne zmožnosti države, je zmanjšal število legij in uredil finance. Med številnimi potovanji po imperiju je spoznaval razmere in prisilil senat, da je sprejel pozitivne reforme.

S svojim nagnjenjem do vsega grškega je vplival na vsa področja od izobraževa-

nja, literature do arhitekture. Posebno v Grčiji in Mali Aziji je pospeševal gradnjo mest. Med arhitekturnimi stvaritvami so znani številni templji, knjižnica v Efezu in njegov mavzolej, danes Angelski grad, v Rimu.

Mejo v Germaniji je zavaroval z jarki, palisadami in kasteli. Po istem zgledu je na meji med današnjo Anglijo in Škotsko zgradil kamniti limes.

Slika 9: DIVO PIO, RIC(Decius) 90.

Cesar Tit Avrelij Fulvij Antonin (138-161)

Novi cesar, ki ga je skladno s senatsko zamislijo posinovil Hadrijan, je izhajal iz provincialne plemiške rodbine. Antonin, ki mu je senat podelil spričo njegovih dobrih lastnosti naziv Pij, je vladal dostojanstveno in je skušal vse spore reševati na miren način. Čeprav njegova doba ni minila brez vojaških zapletov, to so bili spopadi v Britaniji, Podonavju in Mavretaniji, so bili ti oddaljeni in kratkotrajni. Zato kronisti obdobje njegove vlade smatrajo kot čas miru in nemotenega razcveta.

Antonin Pij je nadaljeval s postavljanjem obrambnega pasu v Germaniji in ga razširil vse do province Recije. V Rimu je dal postaviti tempelj v čast cesarju Avgustu.

Slika 10: DIVO MARCO, RIC(Decius) 91a.

Cesar Mark Avrelij Antonin (161-180)

Adoptivni sin in od leta 145 tudi zet Antoninia Pija je bil filozof na cesarskem prestolu. Stoiške misli o človeku je prenesel na vladarja, ki ga po njegovem odlikuje samo to, kar je naredil več in bolje kot drugi.

Obdobje njegove vlade so zaznamovale vseh vrst nadloge. Večletna vojna ga je zadrževala v Mezopotamiji in Armeniji. Skoraj istočasno so severne meje napadli Germani, Markomani pa so prišli vse do Jadranskega morja. Pričelo se je preseljevanje Gotov, Langobardov in Vandalov, ki so se umikali pred konjeniški ljudstvi z vzhoda. S premiki čet se je po Italiji razširila kuga, ki je opustošila mnogo pokrajin. Obrambne vojne so povzročale čedalje večje obremenitve, vendar se je Mark Avrelij izkazal dovolj žilavega, da je prebrodil vse težave in zmagoval nad Germani, dokler ga v Vindoboni (danes Dunaj, R Avstrija) ni dohitela smrt.

Mark Avrelij, ki je celo na bojiščih našel čas za filozofska razglabljanja (ohranjeno je njegovo delo Samoopazovanja), je še za življenja imenoval za sovladarja svojega sina, lenega in sprijenega Komoda, ki je klub dobri vzgoji podrl vse, kar je zgradil oče.

*Slika 11: DIVO COMMODO, RIC (Decius) 94.
Cesar Livij Elij Avrelij Komod (175-192)*

Numizmatična zapuščina Trajana Decija kaže, da je imel precejšen vpliv na emisijsko politiko. Poleg novega (dvojni sestercij) in kovanja nekaterih že opuščanih nominalov ter uporabe legend, ki povečujejo ilirske legije, se to odraža tudi pri izdaji konsekracijskih antoninijanov za njegove predhodnike. Kakšne njihove zasluge so pri tem vodile cesarja nam bo ostalo neznano, prav tako bo ostala nepojasnjena njegova odločitev za uvrstitev Komoda v to serijo. V prispevku so kratko opisane dobre lastnosti in dejanja med bogove povzdignjenih vladarjev, kot jih prikazujejo antični kronisti. V nasprotju z dobrimi cesarji ti za Komoda ne najdejo pohvalnih besed, senat pa je po njegovi nasilni smrti izdal ukaz, da se njegovo ime izbriše iz vseh listin in porušijo njegovi spomeniki.

Mogoče je na Komodovo uvrstitev vplivalo dejstvo, da je divje preganjal kristjane, čeprav to dejanje ni imelo nič skupnega z ohranjanjem državne religije in

njegovo pospeševanje gladiatorskih bojev. Slednje je pomenilo najzanesljivejše pridobivanje naklonjenosti celokupnega prebivalstva. V teh, z današnjimi očmi gledanih najodvratnejših in krutih množičnih usmrtitvah antičnega sveta je, v Herkula preoblečen, sodeloval tudi Komod in s kijem pobijal v bojih pohabljenе gladiatorje.

*Slika 12: DIVO SEVERO, RIC(Decius) 94.
Cesar Lucij Septimij Sever (193-211)*

Septimij Sever, ki je izšel kot zmagovalec iz državljanske vojne po smrti Komoda, je bil po rodu iz Lepcis Magne in prvi Afričan na rimskem prestolu. Bil je izjemen strateg, a surovega in brezobzirnega značaja. Senatu ni zaupal, zato se je obdal s svetovalci. Bil je prvi vojaški cesar in je izdatno skrbel za blaginjo legionarjev, nase jih je vezal z nagradami in možnostjo vzpona na visoke položaje. Prebivalstvo si je pridobil z organizacijo gladiatorskih iger in razdeljevanjem denarja.

Ker je bila državna blagajna po vladi razsipnega Komoda domala prazna, se je lotil korenite reforme denarnega sistema in postopoma uredil državne finance.

V Rimu je dal zgraditi slavolok, ki spominja še danes na njegove zmage nad Parti.

*Slika 13: DIVO ALEXANDRO, RIC(Decius) 98.
Cesar Mark Avrelj Aleksander Sever (222-235)*

V serijo konsekracijskih antoninijanov je bil uvrščen najverjetneje zato, ker je bil spomin na tega cesarja za časa Trajana Decija še živ.

Z nastopom vlade Aleksandra Severa so se izpolnile želje tistih, ki so si po osovraženem cesarju Elagabalu želeli vrnitev mirnega življenja in normalnih razmer. Kronisti ga opisujejo kot zglednega vladarja, Avrelij Viktor o njem celo piše... >čeprav mu je bilo usojeno vladati le trinajst let, je zapustil v vsakem pogledu uspešno delovanje centralne oblasti. Rimska moč, ki je naraščala od Romula pa do Septimija Severa, se je v času Karakale prevesila navzdol. Aleksandru Severu gre zasluga, da se to ni opazilo takoj.<

S soglasjem senata je izpeljal nekatere upravne reforme in kot Restitutor Mone-tae stabiliziral denarni sistem.

Nadaljeval je obnovo Koloseja, ki je bil v požaru leta 217 močno poškodovan.

Opisani konsekracijski antoninijani so del globoko zasnovanega programa, ki ga je Trajan Decij izvajal v obrambo običajev tisočletnega Rimskega imperija in za utrditev njegove prvobitne religije. Njegova nenadna smrt v močvirjih donavske delte je, žal, prekrizala njegove patriotske načrte. Ironija usode je hotela, da njegovih posmrtnih ostankov niso nikoli našli in Decij je bil prvi cesar, katerega trupla niso pokopali v Rimu.

Ostala literatura in viri :

J.P.C. Kent, B. Overbeck, A.U. Stylow : DIE ROEMISCHE MUENZEN

Avkcijski katalogi in splet, slike števil : 3, 5, 7, 8 in od 9 do 13.

Iskreno zahvalo dolgujem :

g. dr. Efremu M. Paganu za nasvete pri sestavljanju članka,

nestorju slovenske numizmatike, g. Albinu Pogačniku za sliko števil 4 in

g. Yvesu Gunzenreinerju, Oberuzwil, Švica za sliko števil 6.

Zusammenfassung

KONSEKRATIONSPRAGÜNGEN DES KAISERS TRAIANUS DECIUS (249 - 251)

Unter dem Kaiser Traianus Decius (249-251) war gegen Ende seiner Herrschaft in der achten Emission des römischen Münzamt eine schöne Serie von Antoninianen geprägt, die auf Reversen die Aufschrift CONSECRATIO trägt . Es sind zwei Bilder bekannt und zwar : Revers mit einem brennenden Altar, bzw. mit Jupiters Adler der den vergöttlichen Kaiser zum Himmel trägt.

Auf der Vorderseite sind die Aufschrift DIVO und die Portrets verbliechener Kaisern zu sehen.

Wie wir bis jetzt wissen, waren diese Münzen an elf Kaisern gewidmet : Augustus, Vespasianus, Titus, Nerva, Traianus, Hadrianus, Antoninus Pius, Marcus Aurelius, Commodus, Septimius Severus und Alexander Severus. Es fehlen alle Kaiserinnen (DIVAE) und auch einige Kaiser, die der Senat zur Vergöttlichung erhoben hat : Claudius, Lucius Verus und Caracalla. Dabei sind aber einige Kaiser, Commodus und Alexander Severus, die nicht konsekriert worden waren.

Traianus Decius war der erste in langer Reihe von Kaisern illyrischer Herkunft. Er will die altrömischen Werte und die Staatskulte weiter hochhalten, gleichzeitig musste aber er die Grenze im Balkanraum wegen Goteneinfällen ständig abwehren.

Am Ende des Jahres 251 geriet das römische Expeditionsheer bei Abrittus in einem gotischen Hinterhalt und wurde vollständig aufgerieben. Der Kaiser und sein Sohn Herennius Etruscus kamen beide ums Leben.